

SAHADA ETNOGRAFİK NOT ALMA STRATEJİLERİ: DÜŞÜNÜMSELLİK VE METİN İNŞA ETMENİN İNCELİKLERİ ÜZERİNE

Şevket Burak IŞIK

Doktora Öğrencisi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yunus Emre Kampüsü, Eskişehir,
sevketburakisik@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5544-6307

Fuat GÜLLÜPINAR

Prof.Dr., Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü, Yunus Emre Kampüsü, Eskişehir
fgullupinar@anadolu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3661-7232>

Article Types / Makale Türü

Research Article / Araştırma Makalesi

Received / Makale Geliş Tarihi

06/10/2021

Accepted / Kabul Tarihi

28/11/2021

<https://doi.org/10.26791/sarkiat.1005671>

SAHADA ETNOGRAFIK NOT ALMA STRATEJİLERİ: DÜŞÜNÜMSELLİK VE METİN İNŞA ETMENİN İNCELİKLERİ ÜZERİNE

ÖZ

Bu çalışma, etnografik bir araştırma yürütmenin en önemli unsurlarından birisi olan saha notları yazmanın ve metin inşa etmenin incelikleri ve stratejilerinin neler olabileceği üzerine odaklanmıştır. Bu makale, alan notları yazma deneyimine ilişkin bazı stratejik adımlar hakkında açıklamalar ve bir perspektif sunmayı hedeflemiştir. Bu kapsamda, etnografik bir çalışma yürütürken, sahaya ulaşarak bir araştırma bağlamına odaklanma, katılımcı gözlemci rolünü layıkıyla yerine getirme ve özellikle etnografik deneyimleri ve gözlemleri yazılı bir açıklamaya dönüştürme yani metinselleştirme sürecinin şifreleri analiz edilmiştir. Etnografik araştırmanın zengin ve çok katmanlı ortamında, her bir araştırmacının kendi özgün saha deneyimlerini metinselleştirirken, başvuracakları konumsallık ve düşünümsellik tarzlarını da sorgulayan bu çalışma, saha notları almanın araştırmacıların kendilerini keşfetme ve araştırdıkları temaları inşa süreçlerinin diyalektik olarak birbirinden ayrılmayacak süreçler olduğunu ileri sürmektedir.

Anahtar Kavramlar: Etnografi, alan notu, konumsallık, düşünümsellik, metinsellik

ETHNOGRAPHIC NOTE-TAKING STRATEGIES IN THE FIELD: ON REFLEXIVITY AND THE REFINEMENT OF TEXT CONSTRUCTION

ABSTRACT

This study focuses on the refinement and strategies of writing field notes and constructing texts, which are one of the most important elements of conducting an ethnographic research. This article aims to provide a perspective and explanation of some of the strategic steps involved in the experience of writing fieldnotes. In this context, focusing on a research context by reaching the field, while conducting an ethnographic study. In the course of this matter, researcher's duty of fulfilling the role of participant observer properly, and especially transforming ethnographic experiences and observations into a written explanation, the codes of the textualization process were analyzed. This study also questions the positionality and reflexivity styles that each researcher will apply while textualizing their unique field experiences. Doing it for the present a rich and multi-layered environment of ethnographic researchs.

Keywords: Ethnography, field note, positionality, reflexivity, textuality

GİRİŞ

Etnografi, etimolojik olarak Yunanca iki kelime olan *ethnos* ve *graphia*'nın birleşimlerinden meydana gelmektedir. *Ethnos*, topluluk veya halk olarak Türkçeye çevrilebilirken *graphia* ise yazma veya çizme olarak çevrilebilir. Kelimenin etimolojik kökeninden de anlaşılacağı üzere, etnografi basitçe söylenecek olursa, topluluk üzerine yazma etkinliğidir. Geertz'in (1973a: 19) ifade ettiği şekliyle; etnograf, toplumsal söylemi kaydeder yani yazar. Etnografi, bir kültürün (veya bir kültürün seçilmiş yönlerinin) yazılı temsili-dir ve oldukça ciddi entelektüel ve ahlaki sorumluluklar içerir, çünkü yazılı olarak ifade edilen başkalarının imgeleri kesinlikle tarafsız değildir. Etnografik yazılar, sosyal hayatın tam kalbinde yer alan seçimlere ve kısıtlamalara işaret ederek insan davranışlarını ve yargılarını sayısız şekilde bilgilendirebilir (Van Maanen, 2011). Etnografide araştırmacı, katılımcı gözlem ile bir alana (field) girerek o alanda araştırdığı kültürün varlığını yalnızca izleyici olarak gözlem yaparak değil o kültür üzerine varsayımlar ve belirli çıkarımlar üreterek gerçekleştirmektedir (Wagner, 1981; Sperber, 1974).

Katılımcı gözlemin yanı sıra, katılımsız gözlem ve mekanik gözlem teknikleri de kullanılmaktadır. Bu tekniklere kısaca değinmek gerekirse katılımcı gözlem tekniği; bizzat araştırmacının fiziksel olarak araştırdığı mekânın ve grubun içerisinde bulunduğu ve araştırılan grubun bir üyesi gibi davrandığı tekniktir (Karasar, 2014). Katılımsız gözlem tekniği ise; katılımcı gözlemin aksine araştırmacının daha pasif bir konumda olmasıdır. Araştırılan kişi veya grubun katılımcıdan haberdar olmamaları ve dolayısıyla bulunulan ortamın doğallığını bozmaması bu tekniğin önemli bir üstünlüğü olarak ifade edilmektedir (Karasar, 2014). Fakat araştırmacının kendisinin bizzat sahada bulunmamasının, danışman kişi aracılığıyla bilgi edinilmesinin, hatalı, eksik veya yanlış bilgi edinimi sağlayabileceği de unutulmamalıdır. Son olarak, mekanik gözlem tekniği ise, cep telefonu, kamera, fotoğraf makinesi vb. cihazlar yoluyla gözlemlerin kaydedildiği bir tekniktir (Arnould - Wallendorf, 1994). Bu teknik katılımlı veya katılımsız gözlemlerle beraber kullanılarak bu tekniklere yardımcı rol de üstlenebilmektedir.

Etnografik çalışmalarda saha notlarının yazımı, sosyal dünyanın karmaşasını ve kafa karışıklığını yazılı kelimelere dökerek, araştırılan dünyayı tekrar tekrar gözden geçirilebilen, üzerinde çalışılabilen ve tekrar düşünülebilen bir biçimde yeniden inşa eder (Atkinson vd., 2007). Saha notları tutmak, ne yazık ki sanıldığı kadar kolay bir iş değildir, öyle ki Hoey (2014) etnografi eğitimi alan birçok öğrencisinin etnografinin araştırmacıya yüklediği sorumluluklar dolayısıyla etnografiyi fazlaca eleştirdiğini söylemektedir. Etnografinin yoğun bir zaman, odaklanma ve enerji isteyen bir iş olduğu aşıkardır bu nedenle Hoey'nin gözlemleri doğrultusunda öğrencilerin etnografik çalışmalar yapmaya isteksiz oluşlarının anlaşılabilir bazı boyutları olduğu açıktır. Fakat tüm bu zorluklarına rağmen, etnografi araştırmacının zaman ve mekân kaynaklı sınırlılıklarını ortadan kaldırır. Anket veya derinlemesine mülakat ile çok kısa bir süre içerisinde araştırmalarını gerçekleştiren araştırmacıların aksine pek çok farklı durumda ve sınırlı bir süreye sıkışmadan görüşmelerini gerçekleştirebilir (Kükre, 2020).

Etnografik araştırmacılar, bireylerin, grupların gündelik yaşam pratiklerini ve yerel olarak nasıl anlayışlar geliştirdiklerini anlamaya ve bu problematik içerisinde temellendirilmesi gerektiğine inanmaktadırlar (Feinberg, 2006). Araştırmacı saha da gördüklerini notlarına yansıtırken bazı birtakım ilkeleri hesaba katarak notlarını tutmalıdır. Bu doğrultuda etnografinin temelde üç sac ayağı olduğu ifade edilebilir. Bunlar kültür, doğallık ve bütüncülük olarak ifade edilebilir. Kültür (Culture) bir sosyal grubun ortak inanç gelenek ve göreneklerinin bir parçası olan toplumun özellikleri olarak tanımlanabilir. Tüm bu gelenekler grubun üyeleri tarafından zaman içerisinde öğrenilmektedir. Bütün bu ortak özellikleri görmek, belirlemek ve beraberinde tanımlama ve betimleme süreçleri etnografinin çalışmasının merkezinde yer almaktadır. Doğallık (Naturalism) ise insanların kendi doğal ortamlarında incelenmesi gerektiğine işaret etmektedir. İnsanların eylemleri, ortaya koymuş oldukları sosyal bağlamdan ayrı düşünülemez. Bir etnograf doğal olarak meydana gelen şeyleri manipüle etmemeli veya kontrol etmeye çalışmamalıdır. Kısacası etnograf araştırdığı dünyanın doğal işleyişine saygı duymalıdır (McNeill, 1990). Son olarak bütüncülük (Holism) ise etnografik araştırmaların bir kültürü bütünüyle incelemeye çalışmalarına işaret eder. Çünkü öznelere yaşamalarının tüm yönleri birbirlerinden bağımsız gibi görünseler bile bir bütündür. Bir diğer deyişle örnek üzerinden açıklamak gerekirse bir grubun üyesinin bir ritüeli gerçekleştirmesi kendi başına bir eylemdir. Bir diğer taraftan bu eylemi

gerçekleştirirken kimlerle birlikte bulunduğu, vücut dilini nasıl kullandığı birbirlerinden çok da bağımsız, ilişkisiz düşünülmemelidir.

Bir kültür, araştırılırken yalnızca grubun, cemaatin, topluluğun kendi üyelerinin eylemleri ve söylemleri ile ifade edilebilir veya oluşturulabilir. Kültür, saha çalışanı tarafından oluşturulmaz. Bu iki cümle ilk okunuşta birbirinin aksine işaret eden ve birbirini olumsuzlayan iki cümle olarak görülebilir. Ancak etnografik bir analiz, metin içerisinde zıt gibi görülen bu iki cümlenin diyalektik bir biçimde bir arada olabileceğini gösterir. Bir kültür yalnızca kendi üyelerinin üzerinden anlaşılabilir. Bu konuda savunulabilecek temel argüman ise; kültürün onu oluşturan unsurlar olmadan yalnızca soyut bir kavram olacaktır. Kültür yalnızca kendisini oluşturan unsurları üzerinden görünür kılınabilir (Van Maanen, 2011: 3). Kültür ve onu oluşturan unsurlar söz konusu edildiğinde ise araştırmacı için arka planda dikkat edilmesi gereken pek çok farklı mesele meydana gelmektedir. Bu meselelerin birçoğu teorik ve pratik problemler oldukları için etnografik bir araştırma yapan araştırmacı düşünümsellik ilkesi gereği her zaman yapacağı işin değerlendirmesini de yapmak zorundadır.

Alanda elde edilmiş veriler çeşitli şekillerde olabilirler. Metin halinde olan saha ve görüşme notları, bu görüşmelere dair dökümler veya kültürel eserler, fotoğraflar veya videoları da içerebilir. Verileri analiz ederken elde edilen bu denli çeşitli veriyi organize etmek, eksiklikleri ve düzensizlikleri bulmak da işin önemli bir parçasıdır (Glenwick - Jason, 2016). Birden fazla kullanılan veri toplama teknikleri zahmetli olsa da bunu yapmak etnografa hem bulgu çeşitliliği oluşturmaya hem de veriler arasında tutarlılığı sağlamasına yani geçerliğini denetlemesine yardımcı olur (Arnould - Wallendorf, 1994).

Araştırmacının konumsallığı, diyalektik ilişkiler ve zorluklar nedeniyle etnografik araştırmaların dikkatli ve özenle gerçekleştirilmesi gerektiği açıktır. Nitekim insan ve onun eylemleri, incelenmek adına bir alana kapatılabilecek, bir slayt yoluyla anlatılabilecek, bir duvara asarak incelenebilecek, laboratuvar ortamında deneyimlenecek bir şey değildir. Araştırmacı, bir anlatı içerisinde bilinçli olarak seçilmiş sözcüklerle saha çalışması deneyimini yazılı bir rapor ile somutlaştırabilmektedir.

Araştırma raporu hazırlanırken akılda tutulması gereken bir diğer nokta ise; etnografinin, doğdukları belirli gelenekler ve disiplinler tarafından da şekillenmekte olduğudur. Bu kurumsal meseleler, yazarın kültürünün kökenleri, karakteristik biçimleri ve sonuçları gibi şeylerle ilgili olarak aldığı teorik konumu da etkilemektedir (Clifford, 1983). Bu türdeki metin öncesi varsayımlar, bir etnografin neyi ilginç bulacağını belirlemeye yardımcı olmaktadır (Davis, 1971). Bu mesele de bizi etnografinin saha çalışmasından ibaret olup olmadığı bir etnografin ne gibi katkıları olabileceği ve çalışmayı nasıl çeşitlendirebileceği gibi soruların da önemli olduğuna işaret etmektedir. Ancak, bu soruların izini sürmek bu makalenin kapsamının dışında kalmaktadır.

1. SAHA ÇALIŞMASI, KATILIMLI GÖZLEM VE ETNOGRAFİK YAZIMDA EDEBİ DİL

Saha çalışması en geniş ve kısa ifadesiyle; başkalarıyla birlikte yaşamak anlamına gelir ve bu bir araştırmacının uzun bir süre boyunca tam zamanlı katılımını gerektirir. Sahadaki konumları içerisinde etnografik veya saha çalışanları kendilerini ‘marjinal yerliler’ (Freilich, 1970) olarak da adlandırmışlardır. Bu süreçte etnografi **içinde** temel bir yönelim haline gelen katılımlı gözlem araştırmacının nerdeyse her şeyidir.

Etnografi saha çalışmasının toplamı ile birlikte sonuca erdirilmesidir ancak etnografi sadece saha çalışmasının kendisinden ibaret değildir. O halde yazılı bir ürün olarak etnografi dayanmış olduğu saha çalışmasından bir dereceye kadar da bağımsızdır denilebilir. Hatta Marcus (1980) etnografi yazmak yalnızca bir saha işi değil aynı zamanda bir ‘ofis işi’ veya ‘masa başı işi’dir diyerek bu noktaya işaret etmiştir. Kısaca aktarmak gerekirse etnografi, presokratik filozofların evrenin arkesinin ne olduğunu bulmaya çalışmaları gibi bir düşünümsel teorikle veya yalnızca alanda görülenlerin yazılıp kayda geçileceği bir pratikle gerçekleştirilemez. Bütünüyle saha çalışması ve araştırmacının kendisi ile ikili döngüsel bir ilişkidir. Bir anlamda kültürün kendisinin ve saha çalışmasıyla birlikte etnografin, yani iki anlam dünyasının arasında oturmaktadır. Sözü edilen ‘diyalektik’ durum da bu iki anlam dünyası arasında bulunduğu konumdan ileri gelmektedir.

Nitekim, Gregory Bateson (1959) ve Clifford Geertz (1973a) gibi kendi edebi etkilerine takıntılı olan etnograflar bu konuda verilebilecek önemli isimlerdendir. Ayrıca Laura Bohannan (1949; 1952) gibi otobi-yografik yazı külliyatı olan etnograflar da mevcuttur. Etnografik yazımın edebi boyutlarıyla ilgili geçmiş, Malinowski'nin (1922/1961) "Argonauts of the Western Pacific" ya da Robert Park ve arkadaşlarının Chi-cago'daki kentsel keşiflerine kadar geri götürülebilir (Atkinson, 1981). Bu durum Writing Culture (Clifford ve Marcus, 1986) kaynağı içerisinde bu bağlamda net bir şekilde literatürde etki yaratmıştır. Kitapta etnog-rafide temsil meseleleriyle ilgilenen akademisyenler "etnografinin siyaseti ve poetikası" olarak tanımladık-ları şeyi ele almışlardır. Bu akademisyenler arasından Marcus ve Fischer (2013) ise *Kültürel Eleştiri Olarak Antropoloji* ile yeni etnografik zamanlar için kendi manifestolarını yayınlamışlardır. Beraberinde James Clifford'un (1988) *Predicament of Culture* adlı eseri ile birlikte etnografinin geleceği de değişmiştir. Yani özetle etnografi; "gittim gördüm ve yazdım" (Veni, vidi, scripsi) işi değildir. Daha derinlikli ve etnografin anlamlandırma, yorumlama ve betimleme gücü ile de şekillenecek kendine özgü bir noktadadır.

Anlamlandırma meselesinde ise ünlü antropolog Clifford Geertz'in (1973b) dil felsefecisi olan Gilbert Ryle'dan (1968) ödünç aldığı bir terim olan "yoğun betimleme"nin (thick description) ne olduğuna bak-makta fayda vardır. Yoğun betimleme kavramıyla Ryle insanın davranışlarını yalnızca yüzeysel olarak açık-lamanın yani ne yapıldığının söylenmesinin yetmeyeceğini belirtmiştir. Davranışın bağlamını da dışarıdan o davranışı gözlemleyen kişiler için anlamlı gelecek bir biçimde açıklanmalı ve bu şekilde betimlenmelidir. Yani el sallayan bir insan düşünüldüğünde bu kişi el sallıyor denildiğinde bu yüzeysel ve yalnızca eylemin mekanik olarak ifadesini bizlere verir. Fakat el sallayan insanın neden el salladığı, birisinin taklidini mi yaptığı, bu el sallamanın güle güle mi, merhaba mı anlamına geldiğini yoğun betimlemeyle belirtmek ge-rekir, yani bağlamı içerisinde değerlendirmek gerekir. O halde etnografi içerisinde düşündüğümüz taktirde bir etnograf 'yoğun betimleme' yapan kişidir denilebilir.

Etnografik metinlerdeki etnografin yapmış olduğu bu yoğun betimlemenin içerisinde bulunduğu grubu, kültürü, temsil etmeyeceği konusunda eleştiriler de mevcuttur. Ancak bu eleştirilere cevap olarak Denzin (1977) bir araştırmadaki temsil sorununun temel bir sorun olarak görünmediğini ve geleneksel araştırma modellerinin metinsel bir yeniden sunum (representations) yani gerçeğin simülasyonları olduklarını iddia etmektedir. Lather (1991) için de betimleme yazının kendisi haline gelmektedir ve bu süreçte betimleyici dil gerçeğin şeffaf bir temsil aracıdır.

Sözü edilen tartışma antropolojide metinselliğe dönüş (literary turn) anlamına gelmektedir (Scholte, 1987). Öte yandan, etnografinin kurgu barındırıyor oluşu onun kurmaca bir metin olduğu anlamına gelmez. Etnografların kendi tecrübesini ve hayat hikâyesini yazması merkezi bir öneme sahip olmuştur yalnızca. Daha çok bir otobi-yografik metin temelinde etnografin metinlerini inşa etmesi fikri ile ilişkili bir durumdur (Okely, 1992). Kısacası etnografik metin, artık kültürün şeffaf bir temsilinden ziyade kültürün inşa edilmesi (etnografin oluşturduğu bir inşa süreci) olarak ifade edilebilir. Çünkü inşa edilmek kelime anlamı itibariyle bir inşa edeni içerisinde barındırır ve böylece etnograf veya yazar ön plandadır.

Bu noktada etnografik yazıma gelen bir başka eleştiriye de yer vermek gerekir. Örneğin; gerçekleştirilen veya gerçekleştirilmiş olan etnografik çalışmalar bilimsel disiplin içerisinde midir yoksa edebiyat mıdır? Bu soru en çok karşılaşılan soru olarak önümüzde durmaktadır. Ancak bu soru işaretleri yeni gibi görünse de antropoloji disiplininin kuruluş aşamalarında da benzer sorular sorulmuştur. James Clifford (1986a); Amerikan antropolojisinden Margaret Mead'in, Edward Sapir'in ve Ruth Benedict'in kendilerini aynı za-manda hem antropolog hem de edebiyatçı olarak gördüklerini belirtmiştir. Nitekim, Ingold (2017) için de etnografik betimleme bir bilim olduğu kadar aynı zamanda bir sanattır da fakat bundan dolayı daha az doğ-ru veya daha az güvenilir değildir. Her ne kadar bu isimler ve örnekler yeterince güçlü olsa da, gerçekliğin dışsal ve nesnel bir şekilde elde edilebileceği düşüncesi (pozitivist eğilimlerin baskın olduğu dönemlerde) bu tür çalışmalarının bilimselliği zedelediği düşüncesi ile karşılaşmıştır. Bu bilimsellikten dışlanmaya yönelik iddialar, metinsellik tartışmaları başlayana kadar kendisine ciddi oranda destek de bulmuştur.

Fakat post-kolonyal dönemde yerelin edebiyatına duyulan ilgi, batı ve öteki arasındaki sınırların belir-sizleşmesi gibi gelişmelerle birlikte daha önce hiçbir arada düşünülmeyen iki alan olarak antropoloji ve edebiyat bir araya gelmiştir. Artık katılımlı gözlemden, gözlemlenen katılıma doğru bir geçiş, öyküleyici

etnografinin doğuşu ortaya çıkmıştır (Tedlock, 1991). Başka bir deyişle, ötekini anlatan etnografiden, deneyimlenen sürecin anlatıldığı etnografiye geçilmiştir. Clifford (1986b) etnografinin içerik ve biçim açısından alegorik olması gerektiğine dikkat çekmiştir. Clifford, etnografinin aynı zamanda bir edebi performansa dönüştüğünü ifade eder. Hayat tecrübesinin anlaşılabilirliği için metaforik bir anlatım yolu izleme olarak anlaşılabilirlik olan alegori, bir tecrübenin metinleşmesi doğrultusunda etnografik yazımın içerisinde bulunmaktadır. Geertz (2007: 45) için de bu değişim aslında şeklen bir değişimdir, insanların yalnızca akıl yürütme araçları değişmiştir. Bir zamanlar organizma ya da makineye benzetilen toplumlar şimdi ise metne ya da tiyatroya benzetilmektedir. *Writing Culture adlı eserinde Geertz*, bu değişimi antropolojideki “metinselliğe dönüş” kavramı etrafında anlatır. Nitekim, etnografi, “ahlaki, ideolojik ve kozmolojik açıklamalar yaparak gerçek kültürel olayları tanımlayan güçlü hikâyeler tarafından öykülendirilmiş bir performans” (Clifford, 1986b: 98) olarak değerlendirilmektedir.

Böylelikle etnografik alan notu yazımı ile ilgili tartışmaya geçilmeden önceki son cümlelerde *Writing Culture*'da Marcus'un (1986) yazdığı son söze yer vermek uygun olacaktır. Etnografinin edebiyatla birlikte düşünülmesinin etnografiyi daha önce sahip olduğu düşünülen gizeminden alıp kurtardığına dikkat çekerek şu sözleri dile getirmiştir; “*mistik, egzotik bir öteki imgesiyle meşgul olmaktan ziyade bir kültürü yazmanın nasıl bir şey olduğu üzerinde durarak etnografinin gizemi açıklığa kavuşturulmuştur.*”

Çalışmanın bu noktasında gizemi çözülen etnografide, etnografaların alan notları alırken ne gibi stratejiler izlemeleri gerektiği, nasıl sorunlarla karşılaşabilecekleri konusuna geçiş yapılabilir. Fakat unutulmaması gereken nokta ise şimdiye kadar söylenenlerin sahada notları tutma ile doğrudan ilişkili olduğu ve bir anlamda felsefi arka planını çizdiğiidir.

2. ETNOGRAFİK ALAN NOTLARININ YAZIMI VE STRATEJİLERİ

Özellikle, alan notlarının yazılması, genellikle etnografik araştırmalarda metinleştirmenin ilk ve en önemli adımı olarak tanımlanır (Lönngren, 2021). Bazıları diğerlerinden daha ilginç olsa da hepimiz hikâyeye anlatıcısıyızdır. Akademik çalışmalarda bulunurken dahi hikâyeye anlatımı yoluyla bilgiyi diğer insanlara aktarmaktayız. DasGupta (2014: 6), “*Hikayeler, insan arkadaşlarımızla etkileşim kurmanın en temel ve en derin yoludur*” derken de bu noktaya işaret etmiştir. Arkadaşımız günümüzün nasıl geçtiğini sorduğunda veya bir tezin nasıl ortaya çıktığını anlattığımızda, bir hikâyeye anlatmış oluruz (Gullion, 2016). Sözü edilen bu “*hikâyeye anlatıcılığı; çok geniş bir uygulama alanına sahiptir, çünkü kökünde evrensel insan ihtiyaçlarına hizmet etmektedir*” (Hart, 2011: 5).

Ingold'un (2017) da ifade ettiği gibi öğrencilik yıllarımızdaki deneyimlerimizi yazmamız, müzede çalışan biriyseniz, müzede bulunan eserlerin küratörlüğünü yapmamız gibi deneyimlerimizin hemen hemen hepsi gündelik yaşam içinde de bir anlamda etnografi yaptığımızın göstergesidir. Etnografik bir yapının tuğla ve harcı olan saha notları da bu deneyimlere çok yakın bir süreçtir. Bu notlar öncelikle görüşmelerden ve günlük gözlemlerden elde edilen verilerden oluşur. Sahada alınan notlar, veri toplama sırasında erken bir analiz aşamasını oluştururlar ve sonraki daha ayrıntılı analizler için gerekli olan ham verileri içerirler (Ehn vd., 2016).

Söz konusu hikâyeye anlatımının sosyal bilimlerde işlevsel ve açık kullanımı en çok etnografik metodoloji ile söz konusu olmaktadır. Çünkü araştırma ortamında meydana gelen; sosyal yaşam ve süreçleri araştırmak, deneyimlemek, temsil etmek (represent) amaçlı yapılan uzun süreli araştırmalar etnografik saha çalışmasının temel faaliyetidir. Etnografik araştırmalarda anlatım en temel eylemdir. Yani etnografik yazma işinin özü aktarmaktır (narrating). Etnograf, saha verisinin ilk biçiminin alıcısı ve kaydedicisidir. Araştırmacı, daha sonra verileri metafor ve hikâyeyeleştirmelerle yeniden yazarak estetize edilmiş ve edebi derinliği olan etnografik metinlere dönüştürür (Atkinson vd., 2007).

Peki etnografik alan notlarını tutmaya nasıl ve ne zaman başlanmalıdır? Ditton (1977: 11) için bir etnografik araştırma herhangi bir ampirik soruyu cevaplamak için yapılmaz ve bu şekilde işe başlanmaz. Bu noktada örnek olarak kadın uyuşturucu kullanıcıları ile gerçekleştirdiği çalışma bağlamında, Taylor da

(1993) sahadaki ilk günlerinde konuşmak, sorular sormak yerine daha çok dinlediğini, çünkü başlangıçta ne istediğini tam olarak bilmediğini açıklamaktadır. Aynı şekilde Armstrong (1993) futbol holiganlığı üzerine yapmış olduğu araştırmada, araştırmasına odaklanmadan başladığını ve bunun sonucunda deneyimlediği her şeyi kaydetmeye karar verdiğini yazmaktadır. Fetterman (1998: 1) da “*etnografik çalışmaya açık fikirle başlanır, boş kafayla değil*” derken tam olarak bu noktaya temas etmektedir. Sözü edilen etnografların yazılarının yanı sıra etnograflara yardımcı olmak için birçok alan notu alma teknikleri ve rehber ilkeler mevcuttur. Ancak en önemli ilke, bilgileri yazmaktır.

Saha da not alırken önemli bir başka konu ise alanda araştırmacıların genel olarak yaşadıkları uyum sorunları olmaktadır ve bu sorunların araştırmacı tarafından aşılması beklenmektedir (Coffey, 1999). Ancak bu uyum sorunu olarak adlandırılan süreç temelde, farklı bir kültüre, yaşam pratiklerine uyum sağlama sürecidir ve araştırmacının ilerleyişine katkıda bulunabilir (Nahya - Harmanşah, 2017).

Saha çalışması, bilgi, fikir ve olaylarla doldurur. Etnografik çalışma yorucudur ve saha çalışanı not almayı bırakmaya eğilimli hale gelebilir veya gün içerisinde ya da gece güne dair notları yazmayı ertelemek isteyecektir. Ancak belleğimiz hızlı bir biçimde silinmeye eğilimlidir ve kaydedilmemiş bilgiler kısa süre sonra sönümlenmeye başlar. Çok uzun bir gecikme, alan notlarının içerik olarak zenginliğinden de götürür (Emerson vd., 2008). Epeyce ünlenmiş bir ifadeyle söyleyecek olursak; “söz uçar, yazı kalır.”

Alan notu tutarken, yazımı kolaylaştıracak ve notların kolayca düzenlenmesini sağlayacak çeşitli yollar mevcuttur. Fetterman (2010) alan notlarının her bölümünü tanımlamak için tutulan ayrı ayrı dosyaları, geniş bir klasörde düzenlemenin yazma sürecini büyük ölçüde kolaylaştırdığını iddia etmektedir.

Ayrıca Fetterman (2010), katılımcıların sohbetleri, alandan etnografin elde ettiği ipuçları, kişisel günlük tutma eylemine benzer şekilde yorumların da bulunduğu her biri için açılan klasör içerisinde ayrı ayrı ele alınması ve kategorileştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu tür notlar aynı zamanda etnografin çalışmasına da rehberlik eden belgelerdir ve uzun ve karmaşık notların arasında bu tür gündelik notlar kolaylık sağlayabilir ve hatırlatıcı görevi görebilirler. Bir zarfın arkasına veya otomatik bir hatırlatma programı olan bir bilgisayar veya mobil cihazda yazılabilecek bu notlar, bir yandan da alandaki etnografik sürecin belirli bir anlam katmanını ortaya çıkarmaya yardımcı olur. Aynı zamanda bu tür basit notlar, zor ve tehlikeli saha çalışmaları sırasında hem etkili bir başa çıkma stratejisi hem de kalite kontrol aracıdır (Fetterman, 2010).

Alan notları etnografik uygulamanın merkezindedir ve en önemli bileşenidir ancak alan notlarının nasıl oluşturulduğu hakkında şaşırtıcı derecede çok az literatür mevcuttur (Walford, 2009). Saha notları; sahada yapılan her türlü kaydedilmiş gözlemler için kullanılan genel bir terimdir. Bu “gözlemlerin” içeriği genellikle yazılı bir kayıttır. Sonunda bunlar, etnografik analizin gerçekleştirildiği metinsel temeller haline gelecek şekilde yazıya dökülür. Yazılı veya başka bir şekilde belgelenmiş kayıt, olayların açıklamaları, gayri resmi ve resmi görüşmelerin veya konuşmaların kayıtları, sahadaki faaliyetlerin fotoğrafları ve kısa videoları, haritalar ve çizimler ve kültürel eserler (giyim, faaliyetler, süs eşyaları, ev aletleri, barınma stiller, vb.), el ilanları, gazete makaleleri, kartpostallar ve bir çalışmayla ilgili diğer küçük basılı materyaller gibi taranmış öğeler de alan notlarına dahil edilebilir. Alan notları terimi genellikle yazılı kayıtlara atıfta bulunsa da etnograflar, metin verileriyle hemen hemen aynı şekilde analiz için saklanabilen, kopyalanabilen, kodlanabilen ve organize edilebilen dijital, görsel veya işitsel kayıtlar da yapmaktadır (Schensul - LeCompte, 2013).

Güçlü ve ayrıntılı detay, iyi etnografinin önemli bir bileşenidir Etnograf, notlar yazarken ve bir etnografik kayıt oluştururken mümkün olduğunca fazla ayrıntı kaydetmeye çalışmalıdır. Yani Garfinkel’in (1967) “*görünen ama fark edilmeyen şeylerin yazılması*” ifadesi adeta etnografik not tutmakta olan araştırmacılar için söylenmiştir. Ayrıntılar kaydedildiği taktirde, notlara dönüldüğünde çalışılacak daha fazla bilgiye sahip olunur. Notlar tekrar gözden geçirildiğinde ve o sırada önemli olduğu bilinmeyen önemli bir ayrıntı keşfedildiğinde araştırmacının bulguları daha zengin ve ayrıntılı bir nitelik kazanabilir. Detay, saha sürecinin sonunda nihai raporun oluşturulmasında ve sonraki aşamalarda da sıklıkla yardımcı olur. Hatta yetenekli etnograflar canlandırma resimler çizebilir ve olayları çeşitli betimleyici araçlara başvurarak farklı şekillerde aktarabilir (Murchison, 2010).

Ancak detaylı not alınsa dahi alan notu metinleri kaçınılmaz olarak seçicidir. Araştırmacı pek çok yerel olayı ‘gerçek yaşam’ olarak değil araştırma ilgisine göre kaydetmek için seçer ve bir veri olarak algılar. En önemlisi de, etnograf önemli olduğunu belirlediği şeyler hakkında yazar. Diğer konuları görmezden gelerek ‘dışarıda bırakır’. Etnografi neticesinde betimlemeler, metaforlar algılama ve yorumlama içerdiğinden aynı durumlar ve olaylar farklı etnografaların gözünden farklı şekillerde betimlenebilirler (Atkinson vd., 2007).

Tüm bu detaylı saha notlarının ve betimlemelerin ise genel bütünlük içerisinde olması gerekmez çünkü bir alan notu külliyyatı çok az genel tutarlılığa ihtiyaç duyar veya hiç duymaz. Saha notları, olayların küçük parçalarını (anlatıların başlangıcı ve sonunu) tesadüfi toplantıların ve nadir olayların açıklamalarını ve çeşitli bağlantısız meselelerin ayrıntılarını içerir. Etnografalar; alan notlarından oluşan külliyyatlarının büyük bir kısmını bitmiş metne dahil bile etmemektedirler. Araştırmacılar, alan notları alınırken belirli yazma biçimleri üzerine; alanı nasıl anladıkları, alan notlarının etnografik analizlerdeki yeri ve değeri, ne zaman ve nasıl alan notları yazılması gerektiği konularında farklı görüşler belirtmişlerdir (Atkinson vd., 2007).

Bazı etnografalar her günün sonunda yazılan bir günlük olarak notlarını oluşturmaktadır. Bazıları ise mümkün olduğunca ilgili olaya tanık olduktan hemen sonra ayrıntılı notlar yazmaya çalışırlar. Diğer bir kısım ise, alanı terk ettikten sonra baştan sona tutarlı bir etnografik metin oluşturmaya çalışmaktadırlar. Araştırmacılar arasındaki bu uygulama farklılıkları yalnızca araştırmacıların kişisel tarz ve tercihlerinden dolayı değil, onların katılımcı gözlemin doğası hakkında sahip oldukları farklı varsayımlardan da kaynaklanmaktadır (Atkinson vd., 2007). Neticede etnografik çalışma yapmak, genellikle etik ve otantik ilişkiler oluşturmak ve veri toplamak arasındaki ayrımı ortadan kaldırmak anlamına gelir. Alan notlarının ne zaman ve nasıl yazılacağına karar vermek, duruma ve dahil olan kişilere bağlıdır (Mannik - McGarry, 2017).

Alan notlarını yazarken, not alıp almamaya karar verirken, ilk etapta nelerin gözleneceğini ve nelerin yazıya geçirileceğini bir şekilde hissediyor olmak gereklidir. Fakat bu tür çalışmalara yeni başlayan araştırmacılar, çalışılan alandaki gündelik akış içinde, bunu hissedemez ve yazıya geçirilecek potansiyel konular olarak nelere dikkat göstermeleri gerektiği konusunda kararsızlığa ve tereddüte düşerler. Bu kararsızlığı aşmak için bazı ilkeleri akılda tutmak önemlidir (Emerson, vd., 2008: 40). Alan notu yazımına başlamak ise zor bir iş olarak görülebilir ve bu meseleyle ilgili not alımını kolaylaştırabilecek yöntemler konusunda çeşitli görüşler bulunmaktadır: Etnografalar, notları kaydetmeye çalışırken, göze çarpan gözlemlerinden yola çıkarak en kayda değer ve ilginç olanları tanımlayarak başlayabilirler (Wolfinger, 2002). Kısacası, alan notu yazımı başlangıcında etnografalar ilk izlenimlerini not almalıdırlar (Tat, koku, fiziki çevre, ses, yerel insanların duygu düşünceleri vb. ilk uyarıcılar) Bu izlenimlerin kayda geçirilmesi araştırmacı üzerindeki baskıyı kaldırıp var olan düzenin içine girebilmesinin yolunu açar. Ayrıca alana alışıkça kaybedilebilecek hislerin kaydını da gerçekleştirmiş olur. Bunun yanı sıra, araştırmanın belirli bir aşamasında araştırmacının ruh hali, tutumları ve yargıları hakkında almış olduğu notlar, o aşamadaki birincil alan notlarını kayda geçirmek için bir bağlam sağlayabilir. Böylelikle de veri toplama ve analiz üzerinde araştırmacının belli bir düzeyde kontrolü sağlanmış olur.

İkinci olarak, araştırmacılar, araştırma adına kilit önemdeki durum ve olayları gözlemlemek ve kayıt etmek üzerine yoğunlaşabilirler. Üçüncü olarak, araştırmacıların kendi kişisel tepkileri sahada yaşayan insanların tepki ve eylemlerinin ötesine geçmelidir. Aşına olmadığı bir çevrede çalışan bir araştırmacı oradaki insanların yapıp ettiklerini öğrenmek, onların hayatına girebilmek için diğer insanların yapıp ettiklerine ve buna yerel insanların verdikleri anlamları yazabilecek biçimde ilerletebilir. Çünkü bir olay meydana geldiğinde olayın içinde yer alanlar ve dışında tanık olan kişilerin izlenimlerine dair konuşmak önemlidir (Emerson vd., 2008).

Ne zaman not alınacağı, etnografik araştırmalarda bir diğer zorlanılan konudur. Not alırken araştırmacı insanların günlük rutinini etkilememeli, rahatsızlık vermemeli; not almak için gerekirse alandan ayrılmayı beklemeyi bilmelidir. Nerede, nasıl ve ne zaman not alınacağı alandaki duruma göre oluşturulacak stratejilerle belirlenmelidir. Bu stratejiler de sahada kurulan ilişkilere göre şekillenir. Alandaki kişilerin rızaları alınmış olsa da sır niteliğindeki, utanç verici ve tehlikeye atıcı notları kaydetmekten sakınılabılır (Emerson vd., 2008).

Örneğin; halka açık bir yerde (kalabalık bir spor sahası vb.) gözlem yapmak, kısa notlar almak muhtemelen pek göze çarpmayacaktır. Bununla birlikte, açık not tutma bazen bilgi verenlerin ne zaman not alınıp alınmadığı konusunda yargıya varmasına neden olabilir (Mannik - McGarry, 2017). Hatta bu durum belirli konularla ilgili beklentiler geliştirebilir ve belirli zamanlarda veya önemli gördükleri belirli konular hakkında neden not alınmadığını sorabilirler ve bu sorular ilişkileri ve araştırmayı zora sokabilir (Emerson vd., 2008). Ancak, Atkinson'un (1981) da belirttiği gibi, bir süre sonra etnografılar sosyal ortamlardaki varlıklarına aşına olan alanın yerlileri için daha az dikkat çekici hale gelmektedirler.

Bunun yanı sıra, belirli durumlar, eylemler diğerlerinden daha çok göze çarpabilir ve dikkat çekebilir. Örneğin bir kayıt cihazına konuşmak etnografin varlığına dair farkındalığı artırabilir. Ayrıca belirli toplantılarda ve törenlerde dışarıdan gelen gürültünün de etkisiyle bu tip kayıt aletlerini kullanmak da zor olabilir. Fotoğraflar da ek bir veri kaynağı olarak kullanılabilir ve etnografin hafızasını harekete geçirmeye yardımcı olabilir, ancak bazı araştırma türlerinin (özellikle suç, sapma vb. üzerine gerçekleştirilen) fotoğraf çekmeyi uygulanamaz hale getirebilir (Bryman, 2012).

Nerede ve ne zaman kayıt alınmalı konusuna Spradley (1970) serserilik temalı çalışmasında sarhoş olan insanlarla neredeyse her görüşmeden sonra olayları yazıya dökmek için tuvalete gittiğini belirtmiştir. Hatta öyledir ki katılımcılarının çoğu Spradley'in mesanesinde bir sorunu olduğunu bile düşünmüşlerdir. Powdermaker'in (1966) gerçekleştirdiği çalışma için onlarca saat arabasında oturup çalışması ve önemli konuşmaları yazması bir başka önemli örnek olarak verilebilir. Sahada karşılaşılan uzun konuşmaları doğru bir şekilde hatırlamak pratik gerektirir. Bununla birlikte, binlerce şarkı dizesini ezberleyen şarkıcılar gibi, etnografılar da eğitim ve deneyimle büyük miktarda veriyi doğru bir şekilde hatırlayabilirler. Ancak şarkıcıların aksine, etnografılar, yeni malzemeyi özümsemeden önce bu bilgiyi olabildiğince çabuk yazmalıdırlar (Bryman, 2012).

Sahada alan notu yazımında yaşanabilecek bir başka sorun ise uzun soluklu gerçekleştirilen çalışmaların, etnografin sağlığı üzerindeki etkileri ile ilgilidir. İklim, mevsim değişiklikleri, girilen ortamlardaki koşullara dikkat edilmelidir ve hazırlıklarını yaparken etnografılar bu koşulları göz önünde bulundurmalıdırlar (Ellen - Hicks, 1984).

Etnografılar, özellikle kamusal ortamlarda, not alma konusunda da bir dizi farklı strateji kullanmaktadırlar. Bazı etnografılar ellerinde defterle her yere seyahat ederler ve her fırsatta not almak gerektiğinde notlar alırken diğer etnografılar, önemli noktalara ilişkin üstünkörü notlar almak için küçük bir defterle çalışmayı ve notları daha sonra özel olarak detaylandırmayı seçmektedirler. Bir başka grup ise yanlarında bir not defteri taşımamayı tercih eder ve sahadan ayrıldıktan sonra not oluşturmak için hafızalarına güvenir. Etnografin seçimini bir dizi değişken etkileyebilir. Bazı ortamlar anında not almak için çok daha uygundur. Özel, samimi ortamlarda not almak özellikle müdahaleci veya dikkat dağıtıcı görünebilir (Murchison, 2010).

Tutulan saha notları, zihin notları (*mental notes*) ve günlük karalamalar (*jotted notes*) olmak üzere iki farklı şekilde tanımlanmaktadır. Zihin notları, etnografaların duygu ve izlenimlerinin sıcaklığını korumak için aldıkları hatırlatıcı notlardır. Zihinsel notlar, devam eden sahneler, olaylar ve etkileşimlere katılırken, alan araştırmacılarının belirli ayrıntılar ve izlenimler hakkında zihinlerine kaydettikleri notlardır (Atkinson vd., 2007). Günlük notlar (*jotted notes*) ise hatırlanması gereken gözlemleri; eylemler diyaloglar vb. hakkında hızlı bir şekilde oluşturulmuş karalamalardır (Atkinson vd., 2007). Hızlı bir biçimde not almayı geliştirebilmek için bazı araştırmacılar hızlı yazma sistemlerini öğrenirken, kimileri kendi özel sembol ve kısaltma sistemlerini geliştirirler. Örneğin soru işareti ve ünlem işareti, etnografa bir bulguyu veya cevaplanmamış başka bir soruyu hatırlatan faydalı gösterimlerdir. Bu tip noktalamalar işareti etnografin gün boyunca hem derinliği hem de genişliği yakalayarak kapsamlı notlar almasını sağlar (Fetterman, 2010).

Bu türde sistemler hızlı not almayı sağladığı gibi onları görmek isteyen izleyiciler için notları anlaşılabilir hale getirir ve yazıların gizliliğini korur. Notlar alınırken tamamen doğru dilbilgisi kullanmaya, uygun bir şekilde noktalamaya, elektronik bir cihaz ise doğru tuşlara basmaya, sadece alenen kibar sözler söylemeye, duygular konusunda tedbirli olmaya veya çoğu insanın yabancılar için gerçekleştirdiği nezaketlerden herhangi birinin kullanılmasına gerek yoktur. Alan notlarındaki amaç, bilgiyi olabildiğince doğru şekilde almak ve araştırmacının öncelikle kendisine olabildiğince dürüst olmasıdır (Atkinson vd., 2007).

Alan notu alımını etkileyen, çeşitlendiren farklı faktörler bulunmaktadır. Açıklanacak olan ilk faktör *Duruş* olarak da ifade edilebilecek *stance* kavramıdır. Duruş; etnografik saha çalışmasının büyük kısmının araştırmacının kendi deneyimine ve bakış açısına bağlı olduğu göz önüne alındığında odak noktası olabilecek bir gruba “içeriden” veya “dışarıdan” biri olarak görüp görülmeyeceği anlamına gelmemekte, aynı zamanda o çalışmaya getirilen tutumlar ve / veya önyargıları ifade etmektedir (Hoey, 2014). Her etnograf gözlemediği olayları, belirli bir duruşla yani incelediği insan ve yaşam tarzlarına yönelik tutumla analizlerini gerçekleştirir. Etnografin inceledikleri ile nasıl özdeşleştiği veya uzaklaştığı gibi noktalar metne yansır. Kelime seçimleri ve açıklamaların yapılış şekli etnografin duruşunu yansıtır.

Alan notu alımını etkileyen bir diğer faktör ise doğrudan not alımı esnasında gerçekleşmektedir. Etnografi, geleneksel olarak, araştırmacının bakış açısından birinci şahıs olarak yazılmaktadır. Bakış açısı, filmlerdeki veya dijital oyunlardaki kamera açısına benzer şekilde aksiyonun deneyimlendiği belirli bir perspektife karşılık gelmektedir. Saldaña'nın (2011) belirttiği gibi, birinci şahısla yazmak, üçüncü şahıstan daha cana yakın bir üslupta gerçekleşmektedir.

Birinci şahıs olarak yazarken dikkat edilmesi gereken bir husus, araştırmacının kendisinin hikâyede ne kadar mevcut olduğudur. Araştırmacı kendisine şu soruyu sormalıdır; bu kimin hikayesi? Benim mi yoksa katılımcıların mı (Hart, 2011)?

Üçüncü şahsın bakış açısından; başkalarının sözleri ve eylemleri çok etkili biçimde aktarılabilir. Etnograf mevcudiyetini saha notlarından tamamen çıkarırsa veya kendisine üçüncü şahıs olarak atıfta bulunursa böylelikle birinci şahıs bakışın aksine bir nesnellik tonu elde edebilir.

Etnografik alan notları alınırken dikkat edilmesi gereken bir başka husus ise konuşmaya odaklanma eğiliminde olunmasıdır. Yalnızca diyaloga dikkat, geri kalan her şeyi tüketebilir. Bu nokta da bizlere kâğıda geçirme (inscription) yerine çözümlenme (transcription) kavramının kullanılmasının nedenini verir. Etnograf yalnızca diyalogları kâğıda geçirmemeli; olan bitenleri, nesnelere, alanı, bağlamı, tasvir (description) etmelidir (Atkinson vd., 2007).

Tasvir edici notlar almak pasif bir şekilde olayları kâğıda geçirmekten ibaret değildir. Bu strateji, aktif bir anlamlı kılma ve yorumlama sürecini içermektedir. Bunun sonucunda, benzer hatta aynı olaylar farklı duyarlılık ve kaygılarla farklı amaçlara yönelik olarak tasvir edilebilirler. Bu retorik stratejide etnograf sahneyi ayrıntılı betimlemelerle anlatır. Sahnede gördüklerini natürmort portre yapar gibi tasvir eder. Bir fotoğraf gibi sahnede yakalanan eylemi anlatır (Atkinson vd., 2007).

Sahnede yakalanan eylemler anlatılırken araştırmacı kişisel duygularına veya tepkilerine yer verebilir. Bunun yapılmasının ise genellikle üç amacı bulunmaktadır. İlk olarak bu duygusal tepkiler ortamda doğal olarak meydana gelenleri yansıtabilir. İkinci olarak ise başkaları tarafından paylaşılmasa bile duygusal tepkiler önemli analitik ipuçları sağlayabilir. Son olarak ise duyguları kaydetmek önyargıları ve insanlara/ olaylara karşı değişen tutumları belirlemeyi sağlayabilir (Atkinson vd., 2007).

Sonuç olarak, alan notlarının araştırmacı ve etnografların sosyal kimliklerinin, ilgili anlayışlarının, önyargılarının veya varsayımlarının alan notu bilgisi üretilirken etkili olduğu vurgulanmalıdır. Sosyal içerme veya dışlanmaya yol açabilecek olan etnografin duruşu (*stance*) konusunda, düşünümsellik (*reflexivity*) uygulanarak bu dışlanmanın veya dışlayıcı dilin de önüne geçilebilir (Eriksson vd., 2017). Başta söylendiği üzere, bir hikâye anlatımı tarzı olarak görülebilecek olan etnografik metodoloji anlam oluşturma ve yorumlamanın sürekli insan zihninde veya eylemlerinde devam ediyor olması nedeniyle bu düşünümselliğin araştırmaların belirli noktalarında değil araştırmanın tümünde uygulanması faydalı olacaktır. Böylelikle aktarılan stratejiler ışığında alan notu alımının etnograf açısından kolaylaşmasının sağlanmasının yanı sıra alandaki aktörlerin, araştırılan kişi, grup veya topluluğun eylemlerini ve dinamiklerini üstenci bir bakışla aktarılmasının da önüne geçebilir görünmektedir.

Tüm araştırmacılar araştırmalarının nesnesiyle bir dereceye kadar bağlantılıdır. Bu bağlantıların kapsamı ve doğasına bağlı olarak araştırma sonuçlarının araştırmacının varlığının eseri olup olmadığı ve araştırma süreci üzerindeki kaçınılmaz olarak etkisi olup olmadığı konusunda ciddi sorular ortaya çıkmaktadır.

Hammersley’de (1992) hiçbir araştırma yönteminin, araştırmacının araştırmasının tamamını kapsayıcı fikirlerinden yoksun olmadığını savunur. Aynı zamanda etnografinin bazı özelliklerinin nitel araştırma yöntemlerinin ortak felsefi temelini bir parçası olarak görülebileceği de genel itibarıyla tartışılan bir düşüncedir (Laughame, 1995). Öte yandan, alan notları yazımı, katılımcı gözlem, ampirik araştırma ve analizlerine, sürekli bir biçimde kişisel pozisyonundan ve politik konumundan ötürü kişisel fikirlerini analize ve not alımına içkin hale getirmektedir (Clammer - Giri, 2013)

İşte tam olarak da bu nedenlerden dolayı düşünümsellik tartışmaları tüm araştırma türleri için (en azından sosyal bilimlerde) önemlidir (Davies, 1999). Fakat daha geniş düşündüğümüz taktirde bir astronot ile bizden milyonlarca ışık yılı uzakta gerçekleşen yıldız olayları arasındaki bağlantı son derece zayıf görülse de insan duyuşal donanımının karmaşık uzantıları aracılığıyla bu tür olayların ikincil belirtilerini gözleme yeteneğinden başka bir şey değildir. Kaldı ki astronotlar bile bu olaylarla olan ilişkilerini hesaba katmaktadırlar.

Düşünümselliğin, araştırmacı ile araştırma ortamı arasındaki bağlantının açıkça çok daha yakın olduğu sosyal bilimlerde ise merkezi bir öneme sahip olduğu açıktır. Bu meseleler, araştırmacı ve araştırılan arasındaki ilişkinin tipik olarak daha yakın, uzun vadeli ve çok yönlü olduğu ve araştırma nesnelere öz-bilincinin getirdiği karmaşıklıkların daha da geniş kapsamlı olduğu etnografik araştırma pratiği için özellikle merkezidir.

Her iki kavram da ayrı olarak görülse de düşünümsellik (reflexivity) ve nesnellik (objectivity) arasında yakın bir ilişki vardır. Her ikisi de araştırmacının araştırma durumu üzerindeki etkilerini azaltarak veya kontrol ederek nesnelliği sağlama girişimlerini içermektedir (Davies, 1999). Düşünümsellik ve onu çalışmalarda uygulama çabasının felsefi temeli ise Bhaskar’ın (1987) eleştirel gerçekçiliğinde (critical realism) bulunabilir. Bu tür bir bilgi toplumsal gerçekliğin ayrı ama birbirine bağlı düzeylerinin, yapının ve bireyin düzeylerinin tanınması üzerine inşa edilmesi iddiasındadır. Böylece eleştirel gerçekçilik, soyut açıklama ile temellendirilmiş betimleme arasındaki yaratıcı gerilime dayanan bir analiz biçimini savunmaktadır (Davies, 1999).

SONUÇ

Çalışmamızda yer yer vurguladığımız üzere, alan notları, araştırmacıların araştırma faaliyetlerini belgelemelerine ve kendilerini sahada konumlandırmalarına yardımcı olur ve sürekli olarak araştırmayı, araştırmacıyı ve üretilen bilgileri inşa eder ve yapılandırır. Ayrıca, bu süreçte alan notları yazılırken, katılım ve etikle ilgili olduğu kadar konumsallık ve duygularla ilgili bazı tartışmalar ve belirsizlikler ortaya çıkabilmektedir (Thompson, 2014: 247). Alan notları, nihayetinde yorumlayıcı çalışmayı besleyerek, bir başkasının kültürünün başlangıçta bizim için tanıdık olmayan unsurları arasındaki bağlantıları çerçevelememize yardımcı olur. Bugün fark ettiğiniz şey yarın aynı görünmeyebilir, ancak ilk izlenimlerin saha notları aracılığıyla kayda geçirilmesi sonraki analiz ve spekülasyonlara geçişin ilk adımlarını oluşturur. Alan notları, güçlü bir fikir ortaya çıkana ve görüşler revize edilene kadar geçici bilgi sağlar. Alan notlarının, tam olarak anlaşılabilirliği, bağlama ve birden çok olasılığa bağlıdır. Alan notları izlenen olaylar ve kişiler hakkında kesin iç görüler inşa etmeye de yarayabilir ancak olayları ve kişileri çok daha sonra anlayana kadar saha notlarının kesin ifadeleri içerdikleri söylenemez (Whittemore, 2005).

Bilindiği üzere, etnografik alan notları, etnografi yürüten gözlemci tarafından, genellikle gözlenen insan eylemleri ve etkileşimi gerçekleşirken yerinde yazılan notlardır. Alan notları, etnografinin ürettiği ve daha sonra araştırmacı tarafından genişletilen, güçlendirilen ve analiz edilen temel verilerdir. Saha notları yazarken gözlemci, beş duyunun tamamıyla deneyimlenenleri kaydeder. Alan notları etnografinin ham verileridir ve bu veriler saha bağlamlarından yola çıkıp bir dizi başka bağlamlar içinde anlaşılır ve dönüştürülür (Delamont, 2019). Bu noktada, saha notlarının metinselleştirilmesi en hayati konulardan birisidir.

Etnografik bir saha araştırmasında alan notlarının ve metinselleştirmenin çok önemli olduğu araştırmacıların yaygın olarak kabul ettiği bir durumdur. Yukarıda anlatılardan yola çıkarak söyleyecek olursak, alan notlarının üzerinde düşünmenin ve yazmanın zor olması şaşırtıcı değildir: Alan notlarının tutulması süreci tuhaf, karmaşık ve zor bir süreçtir. Alan çalışmasının “yapılmasının” ve etnografyanın “yazılmasının” eş zamanlı bir parçası olan alan notları, iki süreç tarafından şekillendirilir: Akademik söylemden uzaklaşıp yabancı ortamlarda konuşmalara katılmaya yönelmek ve tekrar akademik söyleme geri dönüş. Alan notları, bir tür iletişim olarak öncelikle kendine hitap ettiğinden, hem yüz yüze hem de geçici sosyallikten farklıdır; notlar, sahadaki dolaylı ama kalıcı alışverişlerden beslenir (Lederman, 1990: 72). En önemlisi de alan notlarının yazımında, katılımcıların deneyimlerini ve onların bu deneyime verdikleri anlamı ortaya çıkarabilecek bir tarzda katılımcılarla çok yakın ilişkide olmaktır. Daha önemlisi, not yazımında belirsiz ve anlamı zor görünen karmaşık durumlar ortaya çıktığında, katılımcılarla konuşabilecek ve onların görüşlerini alabilecek bir rahatlık ve şeffaflığı inşa edebilmektir.

Sahada, araştırmacının erken erişilebilir olan açıklamalara ihtiyat ile yaklaşması önemlidir; etnografik alan notları dürüst ama aynı zamanda sorgulayıcı bir eylemi somutlaştıran bir uygulamadır. Antropolojik düşünme böyle bir duyarlılığa bağlıdır. Etnografik metin çoğunlukla diyalog halinde bir metindir; olağan yaşamlarda tanıdık olanın içindeki tuhaflığı ve deneyimlenen bir kerelik tuhaflıklar içerisinde tanıdık olanı aramak temel alışkanlığıdır (Whittemore, 2014: 25).

Alanları notları almanın birbirinden farklı birçok adımı ve aşaması söz konusudur: Gözlemleri not alma, alan notları yazma, analitik açıklama ekleme, sıralama ve yeniden düzenleme ve makaleleri hazırlama ve gözden geçirme. Yazma, olayları eşzamanlı olarak bilişsel, somut ve materyal hale getiren bir uygulama olarak pratik bir süreçtir. Yazmak sadece etnografik içgörülerini iletmekle kalmaz, aynı zamanda metinler etnografik içgörülerini inşa eder (Schindler - Schafer, 2021: 11).

Alan notları yazmak bir yönüyle iletişimsel bir işlevi yerine getirir. Alan notlarının temel amacı, araştırmacının kişisel deneyimleri temelinde gözlemediği olayları potansiyel okuyucular için yeniden inşa etmektir. Not alma pratikleri, alanın etkileşim alışkanlıklarına derinden bağlıdır- yani, yazmaya elverişli ve yazmaya elverişli olmayan alanlar arasında bir süreklilik vardır. Bu nedenle, yazmaya elverişli olmayan durumlar etnografileri olayları yeniden yapılandırmak için daha fazla zaman harcamak zorunda bırakırken, yazmaya elverişli durumlar etnografileri zaten yatkın oldukları konuda nispeten ayrıntılı notlara sahip olmalarını sağlayacaktır. Bununla birlikte, olayları ayrıntılı olarak hatırlamanın bariz zorluğu, araştırmacının

önündeki en önemli zorluklardan birisidir. Ayrıca, alan notları yazmak, çoğunlukla “sessiz” sosyal fenomenleri sözlü olarak ifade etmenin ve somutlaştırılmış yazma pratiğini hatırlama ve analiz etme pratiğiyle birleştirmenin temel zorluklarını ortaya çıkarır (Schindler ve Schafer, 2021: 19).

Aslına bakılırsa, araştırmacı, alan notlarını yazma sürecinde bazı soruların yanıtlamak için bir strateji geliştirir. Bu durum bazen onun tekrar sahaya girmesini gerektirebilir. Cevabı aldıktan sonra alan notlarına ekler ve bilgi edinme ile ilgili detayları da yazabilir. Alan notlarını yazma ve metinselleştirme süreci sürekli olarak sorular, şüpheler, içgörüler ve bulgular üreten analitik bir işlevi yerine getirir (Schindler - Schafer, 2021: 11). “Yazma kültürü” hareketi, etnografik metin üretmeyi akademik ilgi odağı haline getirmiştir ve bu da disiplinde düşünümselliğin çok önemli ve yaygın bir eğilim haline gelmesine yol açmıştır. Ancak düşünümsellik fikri, ağırlıklı olarak retorığe, edebi dile, yazarın etnografik anlatıdaki rolüne ve alan notları yazmaya odaklanmıştır (Schindler - Schafer, 2021).

Carl Rhodes (2000, 522) araştırmacıların metin yazarken, kendi konumlarını kabul etmelerinin ve metin aracılığıyla olayları ve başkalarının yaşamlarını (yeniden) inşa etmedeki rollerini hesaba katarken, yine de birey olarak kendileri hakkında aşırı konuşmaya yönelmemenin doğru bir strateji olduğunu öne sürüyor. Bu şekilde araştırmacılar, toplumsal dünyayı ve başkalarının hayatlarını inşa ettikleri kendi metinsel pratiklerinin sorumluluğunu alabilirler (aktaran, Eriksson vd, 2012: 12). Etnografik notlar alırken düşünümselliği ön plana çıkararak eleştirel bir bakış açısı benimseyen araştırmacılar, hem araştırmadaki öznelliklerini hesaba katabilirler hem de düşüncelerini, duygularını, fikirlerini ve öngörülerini kabul ederek kendi gözlemsel duyarlılıklarını geliştirebilirler. Düşünümsellekle ilerleyebilen eleştirel düşünmenin potansiyel sonuçları, araştırmacının inançlarının onaylanmasını, gelişmiş öz farkındalığı ve düşünceli olmayı ve bir olayla ilgili farklı bakış açılarına açık olmayı içerir (Maharaj, 2016: 123). Yazım sürecinde eleştirelilik ve buna eşlik eden öz farkındalığın gelişmiş olması metnin niteliğine çok önemli ve gerçekçi katkılar sunacaktır.

KAYNAKÇA

- Armstrong, Gary. 'Like that Desmond Morris?', in D. Hobbs and T. May (eds), *Interpreting the Field: Accounts of Ethnography*. Oxford: Clarendon Press. 1993.
- Arnould, Eric. - Wallendorf, Melanie. Market-Oriented Ethnography: Interpretation Building and Marketing Strategy Formulation. *Journal of Marketing Research*, 31/4, (1994). 484-504.
- Atkinson, Paul. *The Clinical Experience*. Farnborough: Gower. 1981.
- Atkinson, Paul- Delamont, Sara - Coffey, Amanda - Lofland, Lyn. - Lofland John. *Handbook of Ethnography*. Sage. 2007.
- Bateson, Gregory. "Autobiographical sketch". İçinde Schaffner, B. (ed.). *Group Processes: Transactions of the Fourth Conference*, October. (1959). 13- 16.
- Bhaskar, Roy. *Scientific Realism and Human Emancipation*, Verso. London. 1987.
- Bohannan, Laura. "Dahomean Marriage: A Revaluation" *Africa: Journal of the International African Institute* 19/4 (1949), 273-287.
- Bohannan, Laura. "A Genealogical Charter" *Africa: Journal of the International African Institute* 22/4 (1952). 301-315
- Bryman, Alan. *Social Research Methods*. (4th Ed). Oxford University Press. 2012.
- Clammer John. - Giri Kumar. *Philosophy and Anthropology: Border Crossing and Transformations*. Anthem Press. London. 2013.
- Clifford James - Marcus George E. *Writing culture: The Poetics and Politics of Ethnography: a School of American Research advanced seminar*. Berkeley: University of California Press. 1986.
- Clifford, James. On ethnographic authority. *Representations* 1 (1983). 118-46.
- Clifford, James. Partial Truths. (Edited by Clifford, J. and Marcus, G. E.), *Writing Culture: The Poetics and Politics of Ethnography*, Los Angeles: University of California Press. 1986a.
- Clifford, James. On Ethnographic Allegory. (Edited by Clifford, J. and Marcus, G. E.), *Writing Culture: The Poetics and Politics of Ethnography*, Los Angeles: University of California Press. 1986b.
- Clifford, James. *The Predicament of Culture: Twentieth-century Ethnography, Literature, and Art*. 1988.
- Coffey, Amanda. *The Ethnographic Self: Fieldwork and the Representation of Identity*. 1999.
- DasGupta, Sayantani. Narrative medicine, narrative humility. *Creative Nonfiction*. (2014). 52, 6.
- Davies, Charlotte, Aull. *Reflexive Ethnography; A Guide to Researching Selves and Others*. Routledge. 1999.
- Davis, Murray, S. That's interesting. *Philosophy of Social Science* (1). (1971). 309-44.
- Delamont, Sara. *Ethnographic Fieldnotes: The Foundations of Ethnography*. In P. Atkinson, S. Delamont, A. Cernat, J.W. Sakshaug, & R.A. Williams (Eds.), *SAGE Research Methods*. 2019. *Foundations*. <https://www.doi.org/10.4135/9781526421036829734>
- Denzin, Norman. *Interpretative Ethnography*, London: Sage. 1977.
- Ditton, Jason. *Part-Time Crime: An Ethnography of Fiddling and Pilferage*. London: Macmillan. 1977.
- Ehn, Billy - Löfgren, Orvar - Wilk, Richard. R. *Exploring Everyday Life: Strategies for Ethnography and Cultural Analysis*. Lanham, Maryland: Rowman & Littlefield, cop. 2016.
- Ellen, Roy, Frank. - Hicks, David. *Coping with Physical Health*. R. F. Ellen (ed.). 1984.
- Emerson, Robert - Shaw L. Linda- Rachel, Fretz. *Bütün Yönleriyle Alan Çalışması - Etnografik Alan Notları Yazımı*. Çev. Erkan Koca. Birleşik Yayınevi. Ankara. 2008.
- Eriksson, Paivi. - Henttonen, Elina. - Meriläinen, Susan. Ethnographic field notes and reflexivity. L. Naidoo (Ed.), *An ethnography of global landscapes and corridors*. 2012. 9-22), <https://doi.org/10.5772/36039>
- Feinberg, Walter. *Philosophical Ethnography: Or, How Philosophy and Ethnography Can Live Together in the World of Educational Research*. 2006.
- Fetterman, David. *Ethnography: step-by-step*. SAGE Publications, Los Angeles. 2010.
- Freilich, Morris. The meaning of sociocultural. İçinde Bernado Bernardini, ed., *The concept and dynamics of culture*. The Hague: Mouton. 1978.
- Garfinkel, Harold. *Studies in Ethnomethodology*. Oxford: Polity Press. 1967.
- Geertz, Clifford. *The Interpretation of Cultures*. Basic. New York. (1973a).
- Geertz, Clifford. "Thick Description: Toward an Interpretive Theory of Culture", *The Interpretation of Cultures: Selected Essays*, New York: Basic Books, pp. 3-30. (1973b).
- Geertz, Clifford. *Yerel Bilgi*. (Çev: K. Emiroğlu) Ankara: Dost Kitabevi Yayınları. 2007.
- Glenwick, S. - Jason L. A. *Handbook of Methodological Approaches to Community-Based Research Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods*. Oxford University Press. New York. 2016.

- Gullion, Smartt Jessica. Writing Ethnography. Sense Publishers. Netherlands. 2016.
- Hammersley Martyn. What's Wrong With Ethnography. Routledge. London. 1992.
- Hart, Jack. Storycraft: The complete guide to writing narrative nonfiction. Chicago, IL. 2011.
- Hoey, A. Brian. A Simple Introduction to the Practice of Ethnography and Guide to Ethnographic Fieldnotes. 2014. http://works.bepress.com/brian_hoey/12/
- Ingold, Tim. Bu Kadar Etnografi Yeter! Moment Dergi. 4/1. 2017. 173-188. Erişildi <https://dergipark.org.tr/en/pub/moment/issue/36383/411582>
- Karasar, Niyazi. Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramlar İlkeler Teknikler, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık. 2014.
- Kükreç, Meriç. Antropolojide Paradigma Değişimi: Metinselliğe Dönüş ve Edebiyat. Sosyoloji Notları, 4/1. 2020. 16-32. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sosnot/issue/55689/749549>
- Lather, Patricia. Getting Smart: Feminist Research and Pedagogy within the Postmodern, New York: Routledge. 1991.
- Laughame, Charles. Ethnography: research method or philosophy? Nurse Researcher, 3/2. 1995. 45-54. doi:10.7748/nr.3.2.45.s5
- Lederman, Rena. "Pretexts for Ethnography: On Reading Fieldnotes." In Fieldnotes: The Makings of Anthropology, edited by R. Sanjek, 71-91. New York: Cornell University Press. 1990.
- Lönngren, Johanna. On the value of using shorthand notation in ethnographic fieldwork, *Ethnography and Education*, 16:1. 2021. 60-76, DOI: 10.1080/17457823.2020.1746917
- Maharaj, Nandini. Using fieldnotes to facilitate critical reflection, *Reflective Practice*, 17/2. 2016. 114-124, DOI: 10.1080/14623943.2015.1134472
- Malinowski, Bronislaw. Argonauts of the Western Pacific. New York: E. P. Dutton. 1922/1961.
- Mannik, Lyanda - McGarry, Karen. Practicing Ethnography: A Student Guide to Method and Methodology. University of Toronto Press. Canada. 2017.
- Marcus, George Emanuel. Rhetoric and the Ethnographic Genre in Anthropological Research. *Current Anthropology*. 21. 1980. 507-10.
- Marcus, George Emanuel - Fischer Michael MJ. Kültürel Eleştiri Olarak Antropoloji: İnsan Bilimlerinde Deneysel Bir An. (Çev: B. Cezar) İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları. 2013.
- McNeill Patrick. Research Methods. Routledge. London. 1990.
- Murchison, Julian. Ethnography Essentials: Designing, Conducting, and Presenting Your Research. Jossey-Bass. San Francisco. 2010.
- Nahya, Zeliha Nilüfer. - Harmanşah, Rabia. 'Etnografik Hikâyeler'in Hikâyesi ve Ötesi: Alan Deneyimini Paylaşmak Üzerine Bazı İlave Düşünceler. Moment. 4/1. (2017). 258-270.
- Okely, Judith. Anthropology and Autobiography: Participatory Experience and Embodied Knowledge. (Edited by Okely, J. and Callaway, H.) Anthropology and Autobiography, New York: Routledge. 1992.
- Powdermaker, Hortense. Stranger and Friend. Norton Press. New York. 1966.
- Ryle, Gilbert. 'The Thinking of Thoughts. What is Le Penseur Doing?' Collected Papers, Vol. 2, J. Tanney (ed.) (London: Routledge). 1968/2009.
- Saldaña, Johnny. Fundamentals of qualitative research. New York, NY: Oxford University. 2011.
- Schensul Jean - LeCompte, Margaret, Diane. Essential Ethnographic Methods. AltaMira. Maryland. 2013.
- Schindler Larissa - Schäfer Hilmar. Practices of Writing in Ethnographic Work. *Journal of Contemporary Ethnography*. 50/1 (2021). 11-32. doi:10.1177/0891241620923396
- Scholte, Bob. The Literary Turn in Contemporary Anthropology. *Critique of Anthropology*. 7/1 (1987). 33-47.
- Sperber, Dan. Rethinking symbolism. Cambridge: University of Cambridge Press. 1974.
- Spradley, P. James. You Owe Yourself a Drunk. Boston: Little, Brown. 1970.
- Taylor, Avril. Women Drug Users: An Ethnography of an Injecting Community. Oxford: Clarendon Press. 1993.
- Tedlock, Barbara. From Participant Observation to the Observation of Participation: The Emergence of Narrative Ethnography. *Journal of Anthropological Research*. 47/1 1991. 69-94.
- Thompson, A. Jennifer. On Writing Notes in the Field: Interrogating positionality, emotion, participation and ethics. *McGill Journal of Education / Revue des sciences de l'éducation de McGill*, 49/1. (2014). 247-254. <https://doi.org/10.7202/1025781ar>
- Van Maanen. John. Tales of the Field On Writing Ethnography. University of Chicago Press. 2011.
- Wagner, Roy. The invention of culture. Chicago: University of Chicago Press. 1981.
- Walford, Geoffrey. The Practice of Writing Ethnographic Fieldnotes. *Ethnography and Education*. 4/2. (2009). 117-130.
- Whittemore, D. Robert. Fieldnotes, Student Writing and Ethnographic Sensibility, *Anthropology News*, 46/3. 2004. 25-26.
- Wolfinger, H. Nicholas. On writing fieldnotes: collection strategies and background expectancies. *Qualitative Research*, 2/1. (2002). 85-93. <https://doi.org/10.1177/1468794102002001640>

EXTENDED ABSTRACT

Ethnographers believe that the researchers should understand the daily life of researched individuals and groups and their daily life practices and how they develop understandings locally and should be grounded in this problematic. While the researcher reflects what she/he sees in the field to their notes, she/he should keep her notes by taking into account some principles. In this respect, it can be stated that ethnography basically has three pillars. These can be expressed as culture, naturalness and holism. Culture can be defined as the characteristics of the society that are a part of the common beliefs, customs and traditions of a social group. All these traditions are learned by the members of the group over time. Seeing and identifying all these common features, along with the processes of identification and description, are at the center of the ethnographer's work. Naturalism, on the other hand, indicates that people should be studied in their natural environment. The actions of people cannot be separated from the social context in which they manifest. An ethnographer should not manipulate or try to control what happens naturally. In short, the ethnographer should respect the natural workings of the world he studies. Finally, holism refers to the attempt of ethnographers to study a culture as a whole. In spite of aspects of subjects lives seem independent from each other, entire of their lives are whole. In other words, to explain by way of example, the performance of a ritual by a member of a group is an action in itself. On the other hand, when performing this action, who he or she is with and how he or she uses his body language should not be thought of as independent or unrelated to each other.

In particular, writing field notes is often described as the first and most important step in textualization in ethnographic research. Even while doing academic studies, we transfer knowledge to other people through storytelling. DasGupta pointed to this point when she said, "Stories are the most fundamental and deepest way of interacting with our human friends". When our friend asks how our day went or we tell how a thesis came about, we are telling a story. This "storytelling" mentioned; It has a wide range of applications because it serves universal human needs at its root. As Ingold states, almost all of our experiences, such as writing about our experiences during our student years, either curating the works in the museum if we are a museum worker, are indicative of the fact that we do ethnography in a sense in our daily life. Field notes, which are the brick and mortar of an ethnographic structure, are a process very close to these experiences. These notes primarily consist of data from interviews and daily observations. Field notes form an early analysis phase during data collection and contain the raw data needed for further more detailed analysis. The functional and explicit use of the aforementioned storytelling in social sciences is most common with ethnographic methodology. Because in the research environment; The main activity of ethnographic fieldwork is long-term researches to research, experience and represent social life and processes. Narration is the most basic act in ethnographic research. In other words, the essence of ethnographic writing is narrating. The ethnographer is the receiver and recorder of the first form of field data. The researcher then rewrites the data with metaphors and narratives, transforming it into aestheticized ethnographic texts with literary depth.

There are surprisingly insufficient literature exists about how to create a field notes nevertheless field notes are central and most important component of the ethnographic practice. Field notes; It is a general term used for all kinds of recorded observations made in the field. The content of these "observations" is usually a written record. Eventually these are written down to become the textual foundations on which ethnographic analysis is carried out. Written or otherwise documented record, descriptions of events, recordings of informal and formal conversations, photographs and short videos of activities in the field, maps and drawings, and cultural artifacts (clothing, activities, ornaments, appliances, housing styles, etc.) Scanned items such as handouts, flyers, newspaper articles, postcards, and other small print material related to a study can also be included in fieldnotes. Although the term fieldnotes usually refers to written records, ethnographers also make, digital, audio, or audio recordings that can be stored, copied, coded, and organized for analysis in much the same way as text data.

Fieldnotes are defined in two different ways: mental notes and jotted notes. Mental notes are reminder notes that ethnographers take to keep their feelings and impressions warm. Mental notes are notes that field researchers make in their minds about certain details and impressions as they participate in ongoing scenes,

events, and interactions. Jotted notes are quickly created doodles about the observations that should be remembered as actions, dialogues etc. In order to improve quick note taking, some researchers learn fast writing systems, while others develop their own special symbol and abbreviation systems. For example, the question mark and exclamation point are useful notations that remind the ethnographer of a finding or other unanswered question. This type of punctuation allows the ethnographer to take comprehensive notes throughout the day, capturing both depth and breadth.